



## Onderwijsbehoeften van nieuwkomersleerlingen groep 1-8

**Onderwijs aan nieuwkomers vraagt om maatwerk dat aansluit bij hun taalontwikkeling en aanpassing aan een nieuwe omgeving. In dit overzicht vind je de onderwijsbehoeften van leerlingen die een nieuwe taal leren en wennen aan de nieuwe omgeving. Deze behoeften zijn ingedeeld naar: leraar, medeleerlingen, (spel) leeromgeving, instructie en opdrachten.**

De genoemde behoeften gelden voor veel nieuwkomers in zowel taalscholen als reguliere scholen, zolang zij de nieuwe taal nog aan het leren zijn en wennen aan de nieuwe (school) omgeving. Het 'Meerjarenmodel in drie fasen' (L.P.T.N. & Kootstra, 2017) laat zien dat het leren van de nieuwe taal gemiddeld 5 jaar duurt.

### Gebruik van dit overzicht

Gebruik dit overzicht bij het opstellen van groeps- of handelingsplannen. Let op: deze lijst is niet volledig. Een leerling kan aanvullende of (specifieke) individuele onderwijsbehoeften hebben dan hier genoemd.

Waarschijnlijk herken je veel onderwijsbehoeften als passend bij alle leerlingen. Tegelijkertijd kan je ontdekken waarin jij als leerkracht nog kan voorzien. Zoek indien nodig ondersteuning, bijvoorbeeld bij

een collega of een nieuwkomersexpert. Tip: Combineer dit overzicht met de LOWAN-ontwikkelijnen voor kleuters en de LOWAN-leerlijnen voor groep 3-8. Zo wordt duidelijk welke onderwijsbehoeften passen bij welke doelen, en hoe jij daar je aanpak op afstemt.

### Voorbeeld - Een mondelinge taalvaardigheidsdoel:

De leerling ... doet verbaal/non-verbaal actief mee aan gesprekken in kleine en of grote groepen (en neemt initiatief in situaties waarin hij zich veilig voelt).

Bijbehorende onderwijsbehoefte is dan:  
Een leraar ... die actief mondeling taalgebruik uitlokt (in welke vorm dan ook, eerst misschien zelf in de thuistaal).

Meer informatie: [www.lowan.nl](http://www.lowan.nl)

---

**“ EEN AANBEVELING IS OM DIT OVERZICHT OOK TE GEBRUIKEN BIJ HET PLANNEN VAN DOELEN MET DE LOWAN-ONTWIKKELLIJNEN KLEUTERS EN DE LOWAN-LEERLIJNEN 3-8.**

## De onderwijsbehoeften

### Een nieuwkomersleerling heeft een leerkracht nodig die...

- kennis heeft over het leren van een nieuwe taal, de inzet van de thuistaal en de verschillende culturele achtergronden;
- contact maakt en een relatie opbouwt met de leerling en veiligheid biedt;
- ondersteunt in het contact leggen/samenwerken/communiceren met medeleerlingen;
- feedback consequent en direct volgend op gedrag geeft (op proces/inzet/succes);
- de overgangen tussen de activiteiten structureert;
- de vrije situaties voor-structureert (en voor-en nabespreekt);
- de afspraken en regels die gelden in de groep nadrukkelijk uitlegt en inoefent. Deze met de groep naleeft;
- in correcte volledige zinnen tegen de leerlingen spreekt;
- in een rustig tempo spreekt;
- de lastige woorden in een zin benadrukt en herhaalt;
- in de communicatie (in de eerste fase) de nadruk legt op functioneel taalgebruik en niet op correct taalgebruik;
- zijn/haar taal ondersteunt met mimiek en gebaren;
- zijn/haar taal ondersteunt middels tekenen (processen, verbanden, etc.) op het bord tijdens de les, instructie en/of in gesprek;
- de taal van de leerling onnadrukkelijk verbetert en/of parafraseert;
- voordoet en zijn handelingen ondertitelt met taal;
- gesproken (instructie) en geschreven (teksten) ondersteunt met visuele of concrete materialen;
- gesproken en geschreven taal scaffoldt (in steigers zet);
- uitlokt tot gebruik van mondelinge taal (in welke vorm dan ook, eerst misschien zelf in de thuistaal);
- responsief is (knikt, lacht, aanmoedigt, etc.);
- de leerling stimuleert en ondersteunt in het productieve taalgebruik (in gesprekken);
- de leerling ondersteunt in contacten met andere leerlingen;
- de leerling zelfvertrouwen geeft waardoor de leerling durft te spreken (thuistaal of nieuwe taal);

- waar nodig een vertaalapp inzet of een medeleerling die dezelfde taal spreekt;
- zich realiseert dat de nieuwkomersleerling kennis heeft in zijn thuistaal;
- denkhandelingen verwoordt of modelt;
- checkt of de leerling de instructie, de les, de activiteit kan volgen of dat een herhaling of een aanpassing nodig is;
- aansluit bij de zone van naaste ontwikkeling;
- hoge verwachtingen heeft.

### Een nieuwkomersleerling heeft een medeleerling nodig die...

- hem/haar opneemt in de groep: samenspelen, samenwerken, buitenspel, vrije situaties;
- de thuistaal en cultuur van de leerling erkent;
- eventueel dezelfde thuistaal spreekt. Zodat deze taal als middel kan worden ingezet om te komen tot begrip;
- voor kan doen (gedragsverwachtingen, uitvoeren instructies, het goede voorbeeld geeft, etc.);
- samenwerkt met de leerling/maatje is;
- accepteert dat het Nederlands lastig kan zijn, maar weet dat de kennis er wel is in de thuistaal.

### Een nieuwkomersleerling heeft een instructie nodig die...

- visueel ondersteund wordt (afbeeldingen, gebaren, concreet materiaal);
- dezelfde opbouw/structuur geeft en waarbij het doel duidelijk is (bijvoorbeeld: EDI);
- stapsgewijs wordt aangeboden, waarbij nadien gecheckt wordt op begrip en eventueel een stapje terug wordt gedaan om tot begrip te komen;
- ruimte voor de thuistaal bevat (als middel ter verduidelijking of om voorkennis op te halen);
- waarbij de leraar voordoet en hardop denkt;
- verkort is (doelen, kernpunten en oplossingsstrategieën kort bespreken waarna de leerling zelfstandig aan het werk kan) of verlengd wordt (activeren basisvaardigheden, begeleide inoefening, ondersteuning bij het toepassen van de strategie en stimuleren tot het bedenken van eigen voorbeelden).

### Een nieuwkomersleerling heeft opdrachten nodig die...

- aansluiten bij het ontwikkelingsniveau van de leerling, ook al is dat (tijdelijk) een ander niveau dan dat van de leeftijdsgenoten;
- zelfstandige werkopdrachten bevatten op eigen niveau, die ook werkelijk zelfstandig gemaakt kunnen worden;
- een beroep doen op de kennis in de thuistaal;
- de voorkennis in de thuistaal activeren.

### Bronnen

- Taallectoren, L.P.T.N., & Kootstra, G.J. (2017). Ruimte voor nieuwe talenten. Keuzes rond nieuwkomers op de basisschool.

### Over LOWAN

LOWAN ondersteunt scholen en besturen bij het bieden van onderwijs aan nieuwkomers in het funderend onderwijs. We werken daarom samen met gemeenten, samenwerkingsverbanden, hogescholen, universiteiten en andere ketenpartners. LOWAN adviseert, verbindt en presenteert om kennis en praktijkervaring te delen. Zo dragen we bij aan sterk en toekomstgericht onderwijs voor nieuwkomers.